DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)

11. juli 2002 *

I sag C-96/00,

angående en anmodning, som Oberster Gerichtshof (Østrig) i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, har indgivet til Domstolen for under behandlingen af en begæring fremsat af

Rudolf Gabriel

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 5, nr. 1 og 3, samt artikel 13, stk. 1, nr. 3, i konventionen af 27. september 1968 (EFT 1978 L 304, s. 17), som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse (EFT L 304, s. 1, og — den ændrede tekst — s. 77), ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Hellenske Republiks tiltrædelse (EFT L 388,

* Processprog: tysk.

s. 1), ved konventionen af 26. maj 1989 om Kongeriget Spaniens og Den Portugisiske Republiks tiltrædelse (EFT L 285, s. 1) og ved konventionen af 29. november 1996 om Republikken Østrigs, Republikken Finlands og Kongeriget Sveriges tiltrædelse (EFT 1997 C 15, s. 1),

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, F. Macken, og dommerne C. Gulmann, R. Schintgen (refererende dommer), V. Skouris og J.N. Cunha Rodrigues,

generaladvokat: F.G. Jacobs
justitssekretær: fuldmægtig L. Hewlett,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Rudolf Gabriel ved Rechtsanwalt A. Klauser

— den østrigske regering ved H. Dossi, som befuldmægtiget

— den tyske regering ved R. Wagner, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved J.L. Iglesias Buhigues, som befuldmægtiget, bistået af Rechtsanwalt B. Wägenbaur,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 11. oktober 2001 er afgivet mundtlige indlæg af Rudolf Gabriel ved A. Klauser og af Kommissionen ved A.-M. Rouchaud, som befuldmægtiget, bistået af B. Wägenbaur,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 13. december 2001,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 15. februar 2000, indgået til Domstolen den 13. marts 2000, har Oberster Gerichtshof i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 5, nr. 1 og 3, samt artikel 13, stk. 1, nr. 3, i denne konvention (EFT 1978 L 304, s. 17), som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands

tiltrædelse (EFT L 304, s. 1, og — den ændrede tekst — s. 77), ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Hellenske Republiks tiltrædelse (EFT L 388, s. 1), ved konventionen af 26. maj 1989 om Kongeriget Spaniens og Den Portugisiske Republiks tiltrædelse (EFT L 285, s. 1) og ved konventionen af 29. november 1996 om Republikken Østrigs, Republikken Finlands og Kongeriget Sveriges tiltrædelse (EFT 1997 C 15, s. 1, herefter »Bruxelles-konventionen«).

2 Spørgsmålet er blevet rejst under behandlingen af en begæring fremsat for Oberster Gerichtshof af Rudolf Gabriel, der er østrigsk statsborger med bopæl i Wien (Østrig), med henblik på at få fastlagt, hvilken ret der er stedligt kompetent til at påkende det søgsmål, som han agter at anlægge i sin bopælsstat mod et postordrefirma, der har hjemsted i Tyskland.

Relevante retsforskrifter

Bruxelles-konventionen

3 Bruxelles-konventionens kompetenceregler fremgår af konventionens afsnit II, som består af artikel 2 til 24.

4 Bruxelles-konventionens artikel 2, stk. 1, som findes i afsnit II, afdeling 1, under overskriften »Almindelige bestemmelser«, opstiller den almindelige regel, som har følgende ordlyd:

»Med forbehold af bestemmelserne i denne konvention skal personer, der har bopæl på en kontraherende stats område, uanset deres nationalitet, sagsøges ved retterne i denne stat.«

5 Bruxelles-konventionens artikel 3, stk. 1, der findes i samme afdeling, bestemmer:

»Personer, der har bopæl på en kontraherende stats område, kan kun sagsøges ved retterne i en anden kontraherende stat i medfør af de regler, der er fastsat i afdeling 2 til 6 i dette afsnit.«

6 I Bruxelles-konventionens artikel 5 til 18, som tilsammen udgør afdeling 2 til 6 i afsnit II, findes der specielle kompetenceregler, som er præceptive regler eller regler om enekompetence.

7 Bruxelles-konventionens artikel 5, som findes i afsnit II, afdeling 2, der har overskriften »Specielle kompetenceregler«, bestemmer:

»En person, der har bopæl på en kontraherende stats område, kan sagsøges i en anden kontraherende stat:

1) i sager om kontraktforhold, ved retten på det sted, hvor den pågældende forpligtelse er opfyldt eller skal opfyldes [...]

[...]

3) i sager om erstatning uden for kontrakt, ved retten på det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået

[...]«

8 I samme afsnit II i Bruxelles-konventionen findes artikel 13 og 14 i afdeling 4 under overskriften »Kompetence i sager om forbrugerkontrakter«.

9 Bruxelles-konventionens artikel 13 har følgende ordlyd:

»I sager om kontrakter indgået af en person med henblik på brug, der må anses [for] at ligge uden for hans erhvervsmæssige virksomhed, i det følgende benævnt »forbrugeren«, afgøres kompetencen efter bestemmelserne i denne afdeling, dog med forbehold af artikel 4 og artikel 5, nr. 5:

1) når sagen vedrører køb af løsøregenstande, hvor købesummen skal betales i rater

2) når sagen vedrører lån, der skal tilbagebetales i rater, eller andre kredit-dispositioner, som er bestemt til finansiering af køb af sådanne genstande

3) når sagen vedrører andre kontrakter, hvis formål er levering af tjenesteydelser eller løsøregenstande, og såfremt

   a) fremsættelse af særligt tilbud eller reklamering i den stat, hvor forbrugeren har bopæl, er gået forud for kontraktens indgåelse, og

   b) forbrugeren i denne stat har foretaget de dispositioner, der er nødvendige til indgåelse af kontrakten.

Har forbrugerens medkontrahent ikke bopæl på en kontraherende stats område, men er indehaver af en filial, et agentur eller en lignende virksomhed i en kontraherende stat, anses han i sager vedrørende driften af en sådan virksomhed som havende bopæl på denne stats område.

Denne afdeling finder ikke anvendelse på transportkontrakter.«

10 Bruxelles-konventionens artikel 14, stk. 1, bestemmer:

»Sager, som en forbruger agter at rejse mod den anden part i kontrakten, kan anlægges enten ved retterne i den kontraherende stat, på hvis område denne part har bopæl, eller ved retterne i den kontraherende stat, på hvis område forbrugeren har bopæl.«

11 Denne kompetenceregel kan alene fraviges ved aftale på de betingelser, som opstilles i Bruxelles-konventionens artikel 15, der ligeledes findes i konventionens afsnit II, afdeling 4.

De relevante nationale bestemmelser

12 I henhold til § 28, stk. 1, nr. 1, i den østrigske lov af 1. august 1895 om retsplejen og de ordinære domstoles kompetence i borgerlige sager (Jurisdiktionsnorm, RGBl. 111) skal Oberster Gerichtshof efter begæring fra en af sagens parter i en borgerlig sag fastlægge en stedligt kompetent domstol, såfremt betingelserne for,

at en indenlandsk domstol har den stedlige kompetence, hverken er opfyldt efter nævnte lov eller andre retsforskrifter, men hvor der i henhold til en folkeretlig aftale består en forpligtelse til at pådømme sagen i Østrig.

13 Det er ubestridt, at Bruxelles-konventionen er en folkeretlig aftale i denne bestemmelses forstand.

14 § 5j i den østrigske lov om forbrugerbeskyttelse (BGBl. 1979 I, s. 140) har følgende ordlyd:

»Erhvervsdrivende, der sender gevinsttilsagn eller andre lignende meddelelser til bestemte forbrugere og gennem forsendelsernes udformning giver indtryk af, at forbrugeren har vundet en bestemt gevinst, skal erlægge gevinsten til forbrugeren. Gevinsten kan også indtales ved domstolene.«

15 Denne bestemmelse blev i forbindelse med gennemførelsen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler vedrørende fjernsalg (EFT L 144, s. 19) indsat i den østrigske lov om forbrugerbeskyttelse ved artikel IV i den østrigske lov om fjernsalg (BGBl 1999 I, s. 185).

16 Bestemmelsen trådte i kraft den 1. oktober 1999.

17 Oberster Gerichtshof har i forelæggelseskendelsen nærmere forklaret, at formålet med § 5j er at give en forbruger — der er blevet kontaktet personligt af en erhvervsdrivende, som derved har vildledt forbrugeren ved at give denne indtryk af at have vundet en gevinst, mens beskrivelsen af, hvad operationen virkelig går ud på, kun er trykt med små typer på et ikke umiddelbart iøjnefaldende sted og affattet på en svært forståelig måde — ret til at anlægge sag med henblik på at håndhæve et sådant »gevinsttilsagn«.

Hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

18 Det fremgår af hovedsagens akter, at Schlank & Schick GmbH (herefter »Schlank & Schick«), der er et tysk selskab med hjemsted i Lindau (Tyskland), udøver virksomhed med postordresalg af varer, navnlig i Tyskland, Østrig, Frankrig, Belgien og Schweiz.

19 I oktober 1999 modtog Rudolf Gabriel på sin private postadresse og i lukkede forsendelser, adskillige personlige skrivelser fra Schlank & Schick, som han hævder har givet ham indtryk af, at han, efter afholdelse af en lodtrækning, var den heldige vinder af 49 700 ATS, og at han havde ret til at indløse dette beløb blot ved at fremsætte krav herom på den ene betingelse, at han samtidig bestilte varer for et mindstebeløb på 200 ATS hos firmaet. Varerne skulle vælges ud fra et katalog og bestilles ved brug af en bestillingsseddel, som var vedlagt skrivelserne.

20 Af skrivelserne fremgik følgende: »Kære Rudolf Gabriel, De har stadig ikke gjort krav på udbetaling af Deres kontantgevinst. [...] Vil De virkelig gå glip af pengene? [...] De har stadig ret til Deres gevinst, men nu skal De virkelig handle hurtigt. Alt er forklaret nærmere i vedlagte brev fra European Credit [...] PS: Som

bevis for Dem, Hr. Gabriel, har jeg vedlagt kvitteringen for indbetalingen. De har 100% ret til Deres kontantgevinst på betingelse af, at De uden forbindende samtidig bestiller varer.«

21 Denne skrivelse var vedlagt et brev med brevhovedet »European Credit« og overskriften »Officiel bekræftelse af indbetaling«, hvortil var vedhæftet en »kvittering« såvel som en faksimile af en »sparekassebog«, begge i Rudolf Gabriels navn og for et beløb på 49 700 ATS. Brevet lød som følger: »Kære Rudolf Gabriel, ved denne skrivelse bekræfter vi igen indbetalingen til vores konto af kontantgevinsten på 49 700 ATS. Vi har, som en særlig service til Dem, vedlagt en kopi af kvitteringen. For at gribe denne chance og fremme udbetalingen af gevinstsummen på 49 700 ATS er det eneste, De skal gøre, at sende kopien af kvitteringen sammen med deres uforbindende bestillingsseddel. [...] Nu er der ikke længere noget, der står i vejen for udbetalingen. For at De kan modtage Deres penge hurtigst muligt, vil jeg ganske enkelt sende Dem en check efter modtagelse af kvitteringen. Denne check kan De indløse, når De vil og ved et hvilket som helst pengeinstitut efter Deres valg.«

22 Det fremgik imidlertid af forskellige bemærkninger trykt med temmelig små typer på bagsiden af de skrivelser, som var sendt til Rudolf Gabriel, at gevinstsummen på 49 700 ATS ikke var et bindende gevinstløfte fra Schlank & Schick.

23 Det fremgik således på bagsiden af brevet fra »European Credit«, under overskriften »Betingelser for tildeling«, at deltagelse i »gevinstspillet« var undergivet tysk lovgivning og var betinget af en »uforbindende prøvebestilling«. Det fremgik videre, at fristen for denne »aktion« var den 30. november 1999, og at enhver adgang til at indtale krav herpå for retten var udelukket. Det fremgik desuden, at lodtrækningen var foretaget af postordrefirmaet, at kontantgevinsterne var opdelt i »forskellige delgevinster«, som bestod af flere separate udbetalinger afhængig af antallet af kopier af kvitteringer, som blev tilsendt firmaet sammen med en korrekt udfyldt bestillingsseddel, og at »tilgodehavender« på mindre end 35 ATS, under hensyn til omkostningerne, ikke ville blive udbetalt, men ville blive overført til en »Jackpot«, der ville indgå i en lodtrækning på et senere tidspunkt.

24 Rudolf Gabriel udfyldte dokumenterne på korrekt måde og sendte dem til Schlank & Schick for at få udbetalt den lovede gevinst, og han bestilte varer fra firmaets katalog for et beløb, der oversteg de påkrævede 200 ATS.

25 Firmaet leverede da også de bestilte varer til ham uden dog samtidig at udbetale beløbet på 49 700 ATS, som Rudolf Gabriel mente at have vundet.

26 Rudolf Gabriel besluttede derfor at anlægge sag for at få Schlank & Schick dømt til at betale ham beløbet med tillæg af renter og sagsomkostninger i henhold til § 5j i den østrigske lov om forbrugerbeskyttelse.

27 Da Rudolf Gabriel ønskede at anlægge dette søgsmål i Østrig — den stat, på hvis område han har bopæl — i henhold til Bruxelles-konventionens artikel 14, stk. 1, men var af den opfattelse, at der i østrigsk ret ikke fandtes nogen bestemmelse, der afgjorde, hvilken national ret der var stedligt kompetent til at påkende sagen, indgav han, før indgivelse af stævning, en begæring til Oberster Gerichtshof om, at denne ret skulle udpege en stedligt kompetent ret i henhold til § 28, stk. 1, nr. 1, i den østrigske lov af 1. august 1895.

28 Oberster Gerichtshof har fundet, at det søgsmål, som Rudolf Gabriel agter at anlægge, ganske vist synes at være omfattet af § 5j i den østrigske lov om forbrugerbeskyttelse, men at spørgsmålet om, hvorvidt begæringen om udpegning af den stedligt kompetente ret skal imødekommes, må afhænge af, hvorledes den sag, som sagsøgeren i hovedsagen agter at indlede mod Schlank & Schick, skal kvalificeres.

29 Hvis sagen nemlig må antages at vedrøre en sag om en forbrugerkontrakt i Bruxelles-konventionens artikel 13, stk. 1, nr. 3's forstand, er det nødvendigt at foretage en sådan udpegning, idet konventionen alene bestemmer, at forbrugeren har mulighed for at anlægge søgsmål ved retterne i den kontraherende stat, hvor han har bopæl, uden dog derved direkte at afgøre, hvilken ret i den pågældende stat der er kompetent.

30 Derimod vil begæringen for Oberster Gerichtshof være uden genstand, hvis det må antages, at Rudolf Gabriels søgsmål skal kvalificeres som en sag om et kontraktforhold i Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 1's forstand, eller en sag om erstatning uden for kontrakt i artikel 5, nr. 3's forstand, eftersom disse bestemmelser nøjagtigt udpeger den stedligt kompetente ret, dvs. henholdsvis retten på det sted, hvor kontrakten skal opfyldes, eller retten på det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået.

31 Oberster Gerichtshof har under disse omstændigheder fundet, at afgørelsen af Rudolf Gabriels begæring må bero på en fortolkning af Bruxelles-konventionen, og retten har derfor besluttet at udsætte sagens behandling og at forelægge Domstolen følgende spørgsmål til præjudiciel afgørelse:

»Er indtaling af den ret, der er indrømmet forbrugerne i § 5j i den østrigske lov om forbrugerbeskyttelse [...], som affattet ved artikel I, nr. 2, i den østrigske lov om fjernsalg [...] til at afkræve erhvervsdrivende en tilsyneladende vundet gevinst gennem sagsanlæg, når de erhvervsdrivende sender (eller har sendt) gevinsttilsagn eller andre lignende meddelelser til bestemte forbrugere og på grund af forsendelsernes udformning giver (eller har givet) indtryk af, at forbrugeren har

vundet en bestemt gevinst, i den forstand, hvori udtrykkene er benyttet i Bruxelles-konventionen [...]

a) en sag om en kontrakt som omhandlet i artikel 13, stk. 1, nr. 3,

eller

b) en sag om kontraktforhold som omhandlet i artikel 5, nr. 1,

eller

c) en sag om erstatning uden for kontrakt som omhandlet i artikel 5, nr. 3?«

Det præjudicielle spørgsmål

32 Under hensyn til de faktiske omstændigheder i hovedsagen må det forelagte spørgsmål forstås således, at den forelæggende ret nærmere bestemt ønsker oplyst, om kompetencereglerne i Bruxelles-konventionen skal fortolkes således, at en retssag om udbetaling af en gevinst, som en forbruger anlægger i den

kontraherende stat, hvor han har bopæl, og under anvendelse af denne stats lovgivning mod et postordrefirma, som har hjemsted i en anden kontraherende stat, er en sag om kontraktforhold som omhandlet i konventionens artikel 5, nr. 1, eller artikel 13, stk. 1, nr. 3, eller en sag om erstatning uden for kontrakt som omhandlet i artikel 5, nr. 3, når postordrefirmaet har tilsendt forbrugeren en personlig forsendelse, som har givet ham indtryk af at have vundet en gevinst på den ene betingelse, at han bestiller varer for et bestemt beløb, og når forbrugeren faktisk har foretaget en sådan bestilling i den stat, hvor han har bopæl, uden dog at modtage gevinsten.

33 Med henblik på besvarelsen af det således omformulerede spørgsmål skal det indledningsvis bemærkes, at det følger af fast retspraksis, at begrebet erstatning uden for kontrakt i Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 3, omfatter ethvert krav om, at en sagsøgt pålægges et erstatningsansvar, som ikke er knyttet til et kontraktforhold i konventionens artikel 5, nr. 1's forstand (jf. bl.a. dom af 27.9.1988, sag 189/87, Kalfelis, Sml. s. 5565, præmis 17, af 26.3.1992, sag C-261/90, Reichert og Kockler, Sml. I, s. 2149, præmis 16, og af 27.10.1998, sag C-51/97, Réunion européenne m.fl., Sml. I, s. 6511, præmis 22).

34 Det følger heraf, at det indledningsvis er nødvendigt at afgøre, om en sag som den, der foreligger i hovedsagen, er en sag om et kontraktforhold.

35 Det bemærkes i den forbindelse, at Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 1, omhandler sager om kontraktforhold i almindelighed, mens konventionens artikel 13 specifikt angår forskellige typer af kontrakter indgået af en forbruger.

36 Bruxelles-konventionens artikel 13 er således *lex specialis* i forhold til konventionens artikel 5, nr. 1, og det skal derfor først afgøres, om en sag, som har de kendetegn, der fremgår af det præjudicielle spørgsmål, således som det er omformuleret, kan antages at høre under artikel 13's anvendelsesområde.

37 Efter fast retspraksis skal de begreber, der anvendes i Bruxelles-konventionens artikel 13, fortolkes selvstændigt, først og fremmest ud fra konventionens opbygning og formål, for at sikre konventionens fulde virkning (jf. bl.a. dom af 21.6.1978, sag 150/77, Bertrand, Sml. s. 1431, præmis 14-16, af 19.1.1993, sag C-89/91, Shearson Lehman Hutton, Sml. I, s. 139, præmis 13, af 3.7.1997, sag C-269/95, Benincasa, Sml. I, s. 3767, præmis 12, og af 27.4.1999, sag C-99/96, Mietz, Sml. I, s. 2277, præmis 26).

38 Det fremgår allerede af bestemmelsens ordlyd, at den kun finder anvendelse i forbindelse med sager, som generelt vedrører kontrakter, som er indgået af en forbruger med henblik på brug, der må anses for at ligge uden for hans erhvervsmæssige virksomhed.

39 Det følger af denne formulering, såvel som af den funktion, den særlige ordning, der er indført ved Bruxelles-konventionens afsnit II, afdeling 4, skal opfylde, dvs. at sikre en passende beskyttelse af forbrugeren som den part i kontrakten, der må antages at være økonomisk set svagere og retligt set mindre erfaren end den erhvervsdrivende medkontrahent, at bestemmelserne kun skal gælde for private endelige forbrugere, som ikke driver forretnings- eller erhvervsmæssig virksomhed, og som har indgået en af de i artikel 13 opregnede tre kontrakttyper og i overensstemmelse med artikel 14 personligt er parter i en retssag (jf. Shearson Lehman Hutton-dommen, præmis 19, 20, 22 og 24).

40 Hvad nærmere angår en kontrakt, hvis formål er levering af tjenesteydelser — bortset fra transportkontrakter, som i henhold til Bruxelles-konventionens

artikel 13, stk. 3, er udelukket fra anvendelsesområdet for afsnit II, afdeling 4 — eller en kontrakt om levering af løsøregenstande som omhandlet i artikel 13, stk. 1, nr. 3, opstiller denne bestemmelse to yderligere betingelser, nemlig at der forud for kontraktens indgåelse er sket fremsættelse af særligt tilbud eller reklamering i den stat, hvor forbrugeren har bopæl, og at forbrugeren i denne stat har foretaget de dispositioner, der er nødvendige for indgåelse af kontrakten.

41 Som det fremgår af Schlosser-rapporten om konventionen om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse af Bruxelles-konventionen (EFT 1979 C 59, s. 71, på s. 118) har disse to kumulative betingelser til formål at sikre, at der er tilstrækkelig tilknytning mellem den pågældende kontrakt og den stat, hvor forbrugeren har bopæl.

42 Angående de nærmere enkeltheder vedrørende de udtryk, der er anvendt i disse betingelser, henviser P. Schlosser på s. 119 i sin rapport til M. Giuliano og P. Lagardes betænkning om den konvention om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser (EFT 1980 C 282, s. 1), som blev åbnet for undertegnelse i Rom den 19. juni 1980 (EFT L 266, s. 1, herefter »Rom-konventionen«), idet Rom-konventionens artikel 5, stk. 2, første led, der vedrører forbrugerkontrakter, opstiller to betingelser, der anvender udtryk, som er identiske med de udtryk, der er anvendt i Bruxelles-konventionens artikel 13, stk. 1, nr. 3, litra a) og b).

43 Det fremgår af M. Giuliano og P. Lagardes betænkning, at den nævnte bestemmelse i Rom-konventionen skal omfatte de situationer, hvor den handlende har rettet henvendelser for at sælge sine løsøregenstande eller tjenesteydelser i det land, hvor forbrugeren har bopæl, herunder navnlig postordresalg og agentsalg (jf. ovennævnte betænkning, s. 23 og 24).

44 Begreberne »reklamering« og »fremsættelse af særligt tilbud«, som optræder i den første af de to betingelser, der er fælles for Bruxelles- og Rom-konventionerne, omfatter alle former for reklamering i den kontraherende stat, hvor forbrugeren har bopæl, hvad enten dette er sket ved reklamering generelt i pressen, i radio eller fjernsyn, i biografer eller på enhver anden måde, eller det er sket direkte i eksempelvis kataloger specielt beregnet for det pågældende land, såvel som individuelle salgstilbud fremsat over for forbrugeren, navnlig gennem en agent eller kolportør.

45 For så vidt angår den anden af de to betingelser henviser udtrykket »de dispositioner, der er nødvendige til indgåelse af kontrakten« til enhver skrivelse eller enhver anden henvendelse fra forbrugerens side i den kontraherende stat, hvor han har bopæl, hvori han udtrykker vilje til at imødekomme den erhvervsdrivendes opfordring.

46 Det må konstateres, at alle disse betingelser er opfyldt i en situation som den, der foreligger i hovedsagen.

47 For det første er det utvivlsomt, at Rudolf Gabriel i det konkrete tilfælde er en privat endelig forbruger, der er omfattet af Bruxelles-konventionens artikel 13, stk. 1, idet det fremgår af sagens akter, at han har bestilt varer tilbudt af Schlank & Schick til sit eget personlige forbrug, uden at denne transaktion har nogen som helst forbindelse med hans erhvervsmæssige virksomhed.

48 For det andet består der mellem forbrugeren og den erhvervsdrivende i en situation som den, der er tale om i hovedsagen, utvivlsomt et kontraktforhold, idet Rudolf Gabriel har bestilt varer, som er udbudt af Schlank & Schick, og dermed har accepteret det tilbud — herunder alle betingelser forbundet hermed — som dette firma fremsatte over for ham personligt.

49 Desuden har denne viljesoverensstemmelse mellem parterne bevirket, at der er opstået gensidige og indbyrdes afhængige forpligtelser inden for rammerne af en kontrakt, som netop har ét af de formål, der er omhandlet i Bruxelles-konventionens artikel 13, stk. 1, nr. 3.

50 Hvad angår en kontrakt som den, der foreligger i hovedsagen, vedrører den nærmere bestemt salg pr. postordre og efterfølgende levering af løsøregenstande, som er bestilt af forbrugeren på grundlag af et tilbud, der er fremsat af, og en pris, der er fastlagt af sælgeren.

51 For det tredje er de to særlige betingelser, som fremgår af Bruxelles-konventionens artikel 13, stk. 1, nr. 3, litra a) og b), ligeledes opfyldt.

52 For det første har sælgeren rettet henvendelse ved at tilsende forbrugeren i den kontraherende stat, hvor forbrugeren har bopæl, adskillige personlige skrivelser, hvortil var vedlagt et salgskatalog og en bestillingsseddel, med det formål at tilskynde forbrugeren til at indgå en kontrakt på grundlag af sælgerens tilbud og på de betingelser, som er forbundet hermed, og for det andet har forbrugeren, efter at have modtaget disse forsendelser, foretaget de nødvendige handlinger i denne stat med henblik på indgåelse af en kontrakt, idet han har bestilt varer for det af sælgeren krævede beløb og har sendt bestillingssedlen til sælgeren med en kopi af »kvitteringen«.

53 Under disse omstændigheder — når en forbruger er blevet kontaktet på sin bopæl, idet han har modtaget en eller flere skrivelser fra en erhvervsdrivende med det formål at tilskynde ham til at bestille de tilbudte varer på bestemte betingelser, der er fastsat af sælgeren, og forbrugeren rent faktisk foretager en sådan bestilling i den kontraherende stat, hvor han har bopæl — er en sådan

forbrugers søgsmål mod sælgeren med det formål at få udbetalt en tilsyneladende vundet gevinst, en sag om en forbrugerkontrakt som omhandlet i Bruxelles-konventionens artikel 13, stk. 1, nr. 3.

54 Som det fremgår af de sagsakter, der er forelagt Domstolen, er forbrugerens adgang til at anlægge søgsmål nemlig tæt forbundet med parternes kontrakt, fordi den korrespondance, som den erhvervsdrivende har tilsendt forbrugeren, i en situation som den foreliggende, har skabt en uadskillelig forbindelse mellem gevinstløftet og bestillingen af varer, idet bestillingen blev fremstillet af sælgeren som en nødvendig forudsætning for udbetaling af den lovede gevinst, netop med det formål at tilskynde forbrugeren til at indgå kontrakt. Desuden indgik forbrugeren kontrakten om køb af varer hovedsageligt, hvis ikke udelukkende, på grund af tilbuddet fra sælgeren, som indeholdt et løfte om en gevinst for et beløb, som var væsentligt højere end det mindstebeløb, som forbrugeren skulle bestille varer for, og forbrugeren har desuden opfyldt alle de betingelser, som den erhvervsdrivende pålagde, og har således accepteret den erhvervsdrivendes tilbud i sin helhed.

55 Derfor bør den retssag, som en forbruger agter at anlægge i den kontraherende stat, hvor han har bopæl, med det formål at forpligte et postordrefirma, som har hjemsted i en anden kontraherende stat, til at udbetale en tilsyneladende vundet gevinst, kunne anlægges ved den samme ret, som har kompetence til at pådømme den kontrakt, som er indgået af forbrugeren.

56 En fortolkning af Bruxelles-konventionens artikel 13, stk. 1, som fører til, at visse krav i medfør af en forbrugerkontrakt hører under konventionens artikel 13 til 15, mens andre krav, som har en så nær forbindelse med denne kontrakt, at de er uadskillige fra den, skulle undergives andre bestemmelser, kan ikke antages.

57 Domstolen har i den forbindelse i en for nylig afsagt dom udtalt, at det er tvingende nødvendigt i videst muligt omfang at undgå, at der opstår flere værneting for én og samme kontrakt (jf. analogt dom af 19.2.2002, sag C-256/00, Besix, Sml. I, s. 1699, præmis 27, vedrørende Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 1).

58 Behovet for at undgå, at der opstår flere værneting for én og samme kontrakt, gør sig så meget mere gældende, når der er tale om en kontrakt som den, hovedsagen drejer sig om. I betragtning af, at en situation, hvor der er flere værneting, specielt kan være til skade for en part, der, som det er tilfældet med en forbruger, antages at være den svageste part, er det af retsplejehensyn ønskeligt, at forbrugeren kan anlægge søgsmål ved den samme ret — i dette tilfælde ved retten på det sted, hvor forbrugeren har bopæl — vedrørende samtlige de problemer, der kan opstå i forbindelse med en kontrakt, som forbrugeren er blevet tilskyndet til at indgå ved, at den erhvervsdrivende har anvendt formuleringer, der var egnede til at vildlede medkontrahenten.

59 En retssag som den, Rudolf Gabriel agter at anlægge ved den kompetente nationale ret, hører således under Bruxelles-konventionens artikel 13, stk. 1, nr. 3, og det er således unødvendigt at tage stilling til, om den er omfattet af konventionens artikel 5, nr. 1.

60 Under hensyn til det anførte skal det forelagte spørgsmål besvares med, at kompetencereglerne i Bruxelles-konventionen skal fortolkes således, at en retssag om udbetaling af en gevinst, som en forbruger anlægger i den kontraherende stat, hvor han har bopæl, og under anvendelse af denne stats lovgivning mod et postordrefirma, som har hjemsted i en anden kontraherende stat, er en sag om en kontrakt som omhandlet i konventionens artikel 13, stk. 1, nr. 3, når postordrefirmaet har tilsendt forbrugeren en personlig forsendelse, som har givet

ham indtryk af at have vundet en gevinst på den ene betingelse, at han bestiller varer for et bestemt beløb, og når forbrugeren faktisk har foretaget en sådan bestilling uden dog at modtage gevinsten.

Sagens omkostninger

61 De udgifter, der er afholdt af den østrigske regering og den tyske regering samt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Oberster Gerichtshof ved kendelse af 15. februar 2000, for ret:

Kompetencereglerne i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder

handelssager, som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse, ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Hellenske Republiks tiltrædelse, ved konventionen af 26. maj 1989 om Kongeriget Spaniens og Den Portugisiske Republiks tiltrædelse og ved konventionen af 29. november 1996 om Republikken Østrigs, Republikken Finlands og Kongeriget Sveriges tiltrædelse, skal fortolkes således, at en retssag om udbetaling af en gevinst, som en forbruger anlægger i den kontraherende stat, hvor han har bopæl, og under anvendelse af denne stats lovgivning mod et postordrefirma, som har hjemsted i en anden kontraherende stat, er en sag om en kontrakt som omhandlet i konventionens artikel 13, stk. 1, nr. 3, når postordrefirmaet har tilsendt forbrugeren en personlig forsendelse, som har givet ham indtryk af at have vundet en gevinst på den ene betingelse, at han bestiller varer for et bestemt beløb, og når forbrugeren faktisk har foretaget en sådan bestilling uden dog at modtage gevinsten.

Macken Gulmann Schintgen

Skouris Cunha Rodrigues

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 11. juli 2002.

R. Grass

Justitssekretær

F. Macken

Formand for Sjette Afdeling